

**WYMAGANIA EDUKACYJNE WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE KLASA 8
ROK SZKOLNY 2019/2020**

P - wymagania podstawowe

PP - wymagania ponadpodstawowe

Ocena dopuszczająca P	Ocena dostateczna P	Ocena dobra PP	Ocena bardzo dobra PP	Ocena celująca PP
<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę. • Wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie. • Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne. • Wymienia najważniejsze potrzeby człowieka. • Wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa. • Wie, czym są zbiorowości społeczne. • Wie, czym są normy grupowe. • Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina. • Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny. • Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi podać przykłady nauk humanistycznych. • Rozumie zasady komunikowania się i je stosuje. • Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych. • Wyjaśnia pojęcie socjalizacja. • Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne. • Wie, czym są grupy społeczne. • Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe. • Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów. • Opisuje rodzinę jako grupę społeczną. • Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych. • Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. • Rozumie pojęcie deficyt budżetowy i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia elementy osobowości człowieka. • Zna znaczenie słowa asertywność. • Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić. • Charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady. • Wymienia różne rodzaje więzi społecznych. • Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne. • Zna sposoby rozwiązywania konfliktów. • Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis. • Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę. • Zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci. • Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa. • Potrafi zaplanować i rozpiścić zrównoważony budżet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie. • Opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi. • Potrafi wskazać zachowania asertywne. • Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji. • Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych. • Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne. • Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne. • Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym. • Charakteryzuje różne sposoby podjęcia decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony. • Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów. • Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę. • Analizuje wartości ważne dla rodziny. • Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci. • Zna współczesne typy rodziny. • Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się. • Potrafi samodzielnie przygotować autoprezentację. • Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych. • Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć. • Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy. • Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne. • Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu. • Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci. • Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej. • Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego.

<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań. • Opisuje życie społeczności szkolnej. • Zna prawa i obowiązki ucznia. • Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu. • Potrafi dokonać oceny swoich umiejętności i zainteresowań zawodowych. • Wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region. • Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu. • Wie jak tworzony jest budżet gminy. • Wymienia problemy społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna strukturę polskiego systemu edukacyjnego. • Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny. • Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły. • Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia. • Zna perspektywy rynku pracy i umie wskazać branże i zawody przyszłości oraz branże i zawody schyłkowe. • Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną. • Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie. • Wie, czym jest kapitał społeczny. • Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów. • Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego. • Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia. • Wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa. • Potrafi przygotować plan kariery edukacyjnej i zawodowej. • Rozumie, czym jest rynek pracy i jakie stawia oczekiwania względem pracowników. • Umie pracować w grupie podczas dokonywania analizy rynku pracy i planowania kariery zawodowej. • Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka. • Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Podaje jeden przykład wykorzystywania funduszy unijnych w środowisku lokalnym. • Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych. • Potrafi wyjaśnić, czym jest budżet obywatelski. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła. • Opisuje funkcje szkoły w systemie edukacji. • Charakteryzuje strukturę polskiego systemu edukacyjnego. • Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd. • Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego. • Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia. • Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych. • Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane. • Przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone. • Rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym. • Rozumie, czym jest wolontariat, i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej. • Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną. • Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu. • Wskazuje w których urządach można załatwić wybrane sprawy. • Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd. • Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego. • Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny. • Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych. • Wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej. • Próbuje wskazać sposobnych ich rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie. • Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy. • Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują. • Rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej. • Zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka. • Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne. • Wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalnej. • Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi. • Przedstawia główne źródła dochodów i wydatków w budżecie gminny. • Znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie. • Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych. • Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin. • Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego.
---	--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi określić czas kiedy ukształtowały się współczesne narody. • Podaje, w jaki sposób można nabyć obywatelstwo na prawie ziemi i prawie krwi. • Odróżnia mniejszości narodowe od mniejszości etnicznych. • Wskazuje różnice pomiędzy migracją a uchodźstwem. • Wie, co znaczy pojęcie <i>ojczyzna</i>. • Wymienia i opisuje polskie symbole narodowe. • Wymienia cnoty obywatelskie. • Opisuje, czym jest społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa. • Potrafi wskazać, który ze sposobów nabywania obywatelstwa obowiązuje w Polsce. • Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce. • Wyjaśnia, co to jest Polonia. • Podaje przekłady zachowań patriotycznych. • Opisuje cechy dobrego obywatela. • Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. • Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom. • Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem. • Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory postaw obywatelskich. • Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia czynniki narodotwórcze. • Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową. • Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce. • Określa miejsca zamieszkania mniejszości w Polsce. • Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa. • Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie. • Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest patriotyzm. • Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią. • Określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym. • Wymienia umiejętności społeczne. • Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego. • Opisuje aktywność społeczną Polaków. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia genezę współczesnych narodów. • Wymienia inne sposoby nabywania obywatelstwa w Polsce. • Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji. • Wymienia grupę posługującą się językiem regionalnym. • Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa. • Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną. • Opisuje genezę polskich symboli narodowych. • Wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną. • Wymienia różne wzorce działań obywatelskich. • Opisuje różne formy aktywności społecznej. • Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego. • Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie.
---	--	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest państwo. • Zna najważniejsze cechy państwa. • Potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji. • Wie, czym jest demokracja bezpośrednia i demokracja pośrednia (przedstawicielska). • Wie, czym jest konstytucjonalizm. • Wie, czym jest preambuła. • Wie czym jest zasada pluralizmu politycznego. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną. • Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej. • Wymienia cechy demokratycznych wyborów. • Wie, czym jest republikańska forma rządów. • Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce władzę wykonawczą. • Wyjaśnia zasadę państwa prawa. • Przedstawia podział władzy sądowniczej na sądy powszechne, wojskowe, administracyjne i trybunały. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia podstawowe funkcje państwa. • Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa. • Wymienia najważniejsze zasady demokracji. • Wie, czym jest referendum. • Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum. • Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji. • Wie, czym jest i dlaczego został powołany Trybunał Konstytucyjny. • Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny. • Wyjaśnia pojęcie koalicji rządowej. • Wie, czym jest czynne i bierne prawo wyborcze. • Potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu. • Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie. • Odszukuje i opracowuje informację o prezydentach wybranych w wyborach bezpośrednich. • Zan strukturę sądownictwa powszechnego. • Wie w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania. • Wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy. • Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji. • Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe. • Wyjaśnia pojęcie opozycja. • Wymienia najważniejsze instytucje sejm i senatu. • Potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu. • Podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów. • Wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich. • Podaje przykłady kompetencji prezydenta. • Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje elementy tworzące państwa. • Opisuje najważniejsze cechy państwa. • Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad. • Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji. • Podaje zasady organizacji referendum. • Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji. • Analizuje teść preambuły <i>Konstytucji RP</i> i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje. • Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny. • Wymienia funkcje partii politycznych. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi. • Wymienia najważniejszy cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych. • Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej. • Opisuje cechy demokratycznych wyborów. • Opisuje wskazaną funkcję parlamentu. • Odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów. • Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP. • Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd. • Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>rząd większościowy</i> i <i>rząd mniejszościowy</i>. • Przedstawia kompetencje Rady Ministrów. • Wie, czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje funkcje państwa. • Opisuje zadania, które powinno realizować państwo. • Opisuje zasady demokratyczne. • Wymienia ważne referenda krajowe i lokalne. • Przedstawia historię konstytucjonalizmu. • Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie. • Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego. • Ocenia różne systemy polityczne. • Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi. • Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone. • Opisuje, jak działa polski parlament. • Wie, na czym polega dualizm władzy wykonawczej w RP. • Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta. • Potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta. • Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny. • Podaje przykłady naruszenia zasad państwa prawa. • Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sądowniczej. • Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości.
---	---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej. • Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej. • Znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy. • Potrafi wymienić korzyści z polskiego członkostwa w UE. • Wyjaśnia, czym jest zjawisko globalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych. • Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego. • Wymienia ogólne cele UE. • Wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych. • Wyjaśnia pojęcia: <i>fundamentalizm religijny</i> i <i>terroryzm</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia państwa należące do NATO. • Przedstawia działalność Polski w ONZ, Unii Europejskiej i NATO. • Potrafi wymienić państwa członkowskie UE. • Wymienia najważniejsze instytucje UE. • Wymienia podstawowe prawa obywateli Unii Europejskiej. • Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata. • Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność, współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia. • Określa okoliczności powstania ONZ i NATO. • Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ. • Wymienia Ojców Europy i wskazuje z jakich krajów pochodzili. • Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór. • Opisuje, jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich. • Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. • Podaje przykłady programów finansowanych z UE. • Charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata. • Znajduje i opracowuje informacje o konfliktach toczących się na świecie. • Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. • Opisuje zjawisko terroryzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO. • Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ. • Na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki rozwoju UE do 2020 roku. • Zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE. • Potrafi podać liczbę polskich eurodeputowanych. • Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich. • Opisuje globalizację w różnych aspektach. • Przewiduje propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata.
--	--	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka. • Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne. • Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób. • Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób. • Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka. • Zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych. • Wie, na czym polega przymus bezpośredni. • Opisuje, czym jest przemoc rówieśnicza. • Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje źródła ludzkiej godności. • Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka. • Wie, jak pojęcia: <i>wolności i prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>. • Wie, jak pojęcia: <i>wolności i prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>. • Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich. • Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego. • Wymienia podstawowe rodzaje przemocy. • Potrafi wymienić różne typy przestępstw. • Wie, jaki sąd rozpatruje sprawy nieletnich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omawia cechy praw człowieka. • Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka. • Wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>. • Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. • Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym. • Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. • Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym. • Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce. • Wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka. • Wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci. • Opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka. • Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka. • Charakteryzuje pojęcie godności, różniąc godność osobową człowieka od godności osobistej. • Na podstawie preambuły <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści. • Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. • Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. • Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. • Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. • Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich. • Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka. • Opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>. • Podaje przykłady naruszania praw dziecka. • Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień. • Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią. • Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka. • Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka. • Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. • Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza. • Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. • Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza. • Potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO. • Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka. • Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym. • Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą. • Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku. • Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.
--	---	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym są środki masowego przekazu. • Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji. • Odnajduje w mediach informacje na wskazywany temat, analizuje je. • Wymienia najważniejsze funkcje reklamy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne. • Wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne</i> i <i>globalna wioska</i>. • Wie dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego. • Wie, czym jest reklama społeczna. • Odszukuje w Internecie komunikaty z badań opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia funkcje mediów. • Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy. • Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych. • Odróżnia fakty od komentarzy. • Wymienia różne techniki manipulacji stosowane w reklamach. • Wie, na czym polega znaczenie badania opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje różne rodzaje mediów. • Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane czwartą władzą. • Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy. • Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci. • Wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej. • Krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy. • Odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje różne funkcje mediów. • Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie. • Wyjaśnia pojęcie <i>public relations</i>. • Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji. • Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami. • Przedstawia krótko dzieje reklamy. • Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne.
<ul style="list-style-type: none"> • Wie czym jest cyberprzestrzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia zasady bezpieczeństwa w sieci. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni. • Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni. • Zan zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.